

Disse figurer går igen gennem værket på overraskende, oplysende og forvirrende måder.

Denne anmelder er det sidste halve år gået til og fra værket i en skiftevis begejstring og irritation. Begejstring, fordi der her er en overflod af tanker, indsigter, undergravninger og invitationer til videre arbejde – særligt har jeg fundet kapitlerne om mikropolitik og krigsmaskinen yderst interessante. Men også irritation, da denne særlige form for fransk filosofien, der undviger klarheden til fordel for formen, ikke passer godt til et utålmodigt temperament.

Oversætteren Niels Lyngsø har gjort en kæmpeindsats. Sproget er flot og flydende, og der er en lang række oversættelser, der hjælper læseren ind i dette særlige sprogunivers. Desuden har Peter Borum gennemarbejdet og forbedret det generelle noteapparat, bl.a. med henvisninger til danske udgaver af refereret litteratur samt udarbejdet to fyldige registre, der ikke var at finde i originalversionen. Det skal desuden bemærkes, at bogens design – gult omslag med rød skrift – er lækkert og indbydende, hvilket lokker læseren ind i denne bog, der ellers skræmmer ved sin længde og tyngde. Hvis man undrer sig over, hvorfor Det Kongelige Danske Kunstakademis Billedskoler har udgivet den, så får man en del af forklaringen i et efterord af billedhuggeren og professor ved Billedhuggereskolen, Henrik B. Andersen.

Hvis vi afslutningsvis skal lege lidt

med undertitlen, så må denne udgivelse siges at udtrykke et skizofrent forhold til kapitalistisk profitmaksimering – og tak for det.

Mikkel Thorup

Kritik

Henrik Kaare Nielsen & Finn Horn: Kritik som deltagelse. Klim, 2006, 243 sider, kr. 269,-

Denne bog kan på mange måder betragtes som et opråb. Et opråb fra et videnskabeligt og journalistisk fællesskab, som føler sig klemt under de nuværende politiske strømninger. Og vel at mærke et videnskabeligt og journalistisk fællesskab, som meget vel fornemmer, at en vigtig kilde til dette pres kommer fra den videnskabelige og journalistiske praksis selv. På denne måde giver det god mening at karakterisere bogen som selvrefleksiv. Men det udarter aldrig til selvcentrerenet navlepilleri, idet selvrefleksionen hele tiden er initieret af en spørgen til og undren over det nuværende politiske hegemoni.

Anstødsstenen er den 'kulturkamp' og 'værdidebat' som den nuværende regering (stærkt understøttet af partiet *Dansk Folkeparti*) med megen succes har slået sig op på. Den grundlæggende diagnose er, at der herved er opstået et retorisk hegemoni, hvor det er vanskeligt at trænge igennem med en modstand, der ikke fra starten vil være diskvalificeret. Og ærin-

det med bogen er “at afsøge mulighedsbetingelser for at revitalisere den således fortrængte fornuftsaserede samfundspolitiske debat” (s. 7).

I lyset af denne hensigtserklæring kan det ikke overraske, at der i flere af indlæggene er en udstrakt sympati for det habermas’ske projekt, med særlig fokus på hans opgør med de fornuftskritiske sider af den postmoderne strømning i slutningen af det 20. århundrede. På overbevisende vis, demonstreres det, at mange af de retoriske kneb, som har været dagsordensættende for den politiske udvikling i de sidste (mindst) 20 år, har hentet deres legitimitet i videnskabelige arbejder, som i høj grad kan diskuteres.

Det mest signifikante eksempel er her nok resultatet af den stort anlagte magtudredning. Dette arbejde får nogle drøje hug med på vejen. Mest markant i Jørgen Øllgaard og Nils Bredsdorffs veloplagede bidrag. Selv om Øllgaard og Bredsdorff er enige i kritikken af disse undersøgelser, er de uenige om, hvad der er galt med undersøgelsen. Denne uenighed er signifikant for min eneste indvending imod udgivelsen, så jeg vil derfor dvæle lidt ved den.

Øllgaards indlæg er en gevaldig bredside til det etablerede journalistiske og videnskabelige miljø i Danmark. Ved flere eksempler viser han, hvordan disse lader politikere og andre magthavere slippe afsted med diverse rævekager – på trods af bedre vidende. Som han skriver hen mod

artiklens slutning: ”Forskernes identifikation med den frie og kritiske intellektuelle er markant og giver dermed et billede af forskeres selvopfattelse. Men forskernes praksis harmonerer ikke med selvopfattelsen [...] Det ville klæde parterne med noget mere kollegial kritik og selvkritik. Det giver jo ikke mening at insistere på en journalistisk frihed eller forskningsfrihed, hvis frihedsgraderne ikke bruges til noget i praksis.” (s. 148)

Konklusionen er således, at journalister og forskere i misforstået kollegial gensidig beskyttelse sidder deres kritiske forpligtelse overhørig. Der findes åbenlyst kritisable rævekager, som burde påpeges, og gøres til genstand for offentlig udstillelse, men dette sker ikke. Magtudredningen er et eksempel herpå – ifølge Øllgaard. Praksis når ikke op på siden af idealet.

Heroverfor står Bredsdorffs artikel: ”Der har været talt en del om manipulation, intrige, konspiration og politisering i forbindelse med magtudredningen. Det er efter min opfattelse ualvorlig snak. *Harde det blot været tilfældet.*” (s. 187 – min fremhævning).

Ifølge Bredsdorff er problemerne omkring magtudredningen ikke, at der er en diskrepans mellem ideal og praksis blandt forskere – men derimod, at der er noget i vejen med idealet. Forskningen er – givet den postmoderne fornuftskritik – nået til et punkt, hvor der ingen alvorlighed er med forskningen og dens resulta-

ter. Fornuftens endeligt i forskningen har betydet, at der ikke er nogle undersøgelser, som kan dømmes 'ude' længere – ifølge Bredsdorff. Praksis stemmer fint overens med dette ideal, men det er et skidt ideal for alvorlig forskning.

Jeg er tilbøjelig til at mene at både Øllgaard og Bredsdorff kan sidde med en pointe, som er rigtig. Men det, jeg savner i bogen som samlet udgivelse, er den artikel, som tager det på sig at gøre rede for, hvad der egentlig er den postmoderne betingelse for forskningen – *på det teoretiske plan*. Eller med andre ord: Hvordan dovenskaben og ligegyldigheden er blevet dominerende i de journalistiske og videnskabelige miljøer. Og om det egentlig er retfærdigt at angive de postmoderne tænkere som oprindelsen hertil? Man kan selvfølgelig sige, at antologiens titel indikerer, at et sådant teoretisk indlæg ikke vil findes (kritikkens grundlag skal snarere findes i praksis fremfor teorier). Men en god *deltagelse* forudsætter vel også, at man har teorien på plads?

Retfærdigvis skal det siges, at Henrik Kaare Nielsens indledende artikel faktisk tager et par af de her nævnte skridt. Problemet er bare, at denne artikels distinktioner, (som ellers har skullet fungere som igangsætter for de øvrige indlæg), ikke aktivt inddrages i de efterfølgende artikler.

Men dette er blot ment som en *lille* anmærkning på en ellers i øvrigt rigtig god bog. Bogen kommer rundt omkring mange sider af vores nuværen-

de kulturelle situation, og den får påpeget en række forhold, som tenderer til på den ene side at blive overset i den hurtige journalistik, og på den anden side til ikke at være 'fine' nok til alvorlig forskning. På denne måde burde bogen kunne danne et godt udgangspunkt for en brobygning mellem disse kulturer. En brobygning, der måske i sig selv kunne tjene som en initiator for samfundsmæssige og kulturelle opbrud. Og hvis bogen kan være med til at initiere en sådan brobygning, er dette i sig selv en væsentlig berettigelse for bogen.

Håbet er da i hvert fald lyse-lilla.

Ejvind Hansen

Renæssancen revisited

Rune Engelbrecht Larsen: Renæssancen og humanismens rødder. Århus Universitetsforlag, 2006, 362 sider, kr. 378,-

Lad det være sagt straks: Det er ikke en politisk debatbog, Rune Engelbrecht Larsen (REL) har begået om renæssancen og humanismens rødder, selvom det ellers er blevet til et par stykker de seneste år. Heri tager *Berlingske Tidendes* anmelder Bent Blüdnikow fuldstændig fejl, og når han i bogen ser et opgør med Naser Khader, ser han tydeligvis spøgelse ved højlys dag. Og det gør han også, når han kalder bogen for en "forvokset studenteropgave". Så var der mere hold i Lasse Horne Kjøldgaards anmeldelse i *Politiken* eller hos *Jyllands*